

General-maior Brăescu Constantin

(1873-1928)

Comandant de Mare unitate în Primul Război Mondial, a contribuit la fondarea Armatei Naționale Moldovenești, a sprijinit Unirea

Constantin Brăescu s-a născut la 21 ianuarie 1873 în satul Corbul, județul Soroca, în familia lui Petru Brăescu, moșier cu trei mii de desetine de pământ, fost *mareșal al nobilimii din partea de nord a Basarabiei*. El a mai deținut funcția de tutore al "magaziilor de cereale", al rezervelor de stat ale județului Hotin și Soroca, strict supravegheate de autoritățile Imperiului Rus, rezerve folosite de armată în campaniile militare¹.

Constantin Brăescu, după studiile școlare și-a prelungit învățătura la un gimnaziu militar, apoi a absolvit Școala Militară de Cavalerie din Nicolaev, Novorusia. A fost avansat la gradul de sublocotenent și încadrat ca ofițer în Regimentul "Astrahani", dislocat în Rusia, transferat în orașul Tiraspol.

Este detașat la Școala militară din Tveri, Rusia, unde s-a aflat până în 1904, exercitând inițial funcția de ofițer, apoi pe cea de aghiotant, fiind, concomitent, și profesor de istorie la Școala de instrucție. În decembrie 1904, este numit ofițer pentru misiuni în cadrul Statului Major al Armatei a 3-a din Manciuria, iar în august 1905 preia funcția de aghiotant superior al Secției de decorare de pe lângă Statul Major al acestei armate.

În 1906 este transferat în regimentul "Astrahani", i se dă în subordine un escadron de cavalerie. În același an este avansat la gradul de locotenent-colonel, fiind trecut în Regimentul de husari Lubensk, încartiruit în Chișinău. Este transferat

¹ Note: Înaintașii neamului Constantin Brăescu, constituie o ramură de nobili, boieri moldoveni (perioada s. XVI-XVIII), care se trag, conform documentelor, de la stolnicul Gavril Brăescu.

Bunicul, Constantin Brăescu, la 1832 avea vârsta de 30 de ani, era căsătorit cu Zoia, fiica boierului Iordache Gore, avea treapta socială de nobil, a avut moșiile la Cernoleuca, Andriașeni și Corbul, situate în județul Soroca. Constantin Brăescu (bunicul) s-a stins din viață în 1870, în satul Corbul. În familia acestuia au mai fost: fiica Sofia, fiul Petru și fiica Ecaterina.

Tatăl, Petru Brăescu s-a născut la 28 iunie 1833, botezat în biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din satul Burlănești, județul Hotin (date din certificatul de naștere). La 4 ianuarie 1854 Adunarea Deputaților Nobili din Basarabia îi acordă titlul de nobil, i-a fost încredințată funcția de *tutore a magaziilor de cereale rezervate, mareșal al nobilimii din județul Soroca, judecător și mai târziu președinte de pace din județul Soroca*. Petru Brăescu a decedat în 1896. Era bogat și avea trei mii desetine de pământ în trei sate din județul Soroca. (Sursa: Dinu, Poștarencu, *Constantin Brăescu*, Destin Românesc, Chișinău, 2007).

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

ca ajutor al comandantului de Regiment pentru gestiune, iar mai târziu, numit și ajutor al Serviciului unei mari unități pe front.

Participă la Primul Război Mondial și este avansat la gradul de colonel. Pe frontul de Vest participă, în cadrul Statului Major, ca aghiotant al comandantului de regiment. În noiembrie 1914, în luptele cu germanii, este grav rănit, contuzionat în piept și în abdomen de un proiectil brizant și urmează tratamentul într-un spital de companie, este transferat la Spitalul militar din Chișinău, care aparținea Uniunii Zemstvelor. În 1915, colonelul C. Brăescu se înapoiază în Regimentul din Galiția, unde s-a aflat până în 1917, comandând regimentul și alte structuri separate de luptă.

În perioada Revoluției din februarie 1917, C. Brăescu a fost comandant de Divizie.

În "Albumul Basarabiei", Gh. Andronache menționează că "... La sfârșitul lunii aprilie 1917, C. Brăescu i-a convocat pe toți basarabienii înrolați în Divizia a 8-a Cavalerie, pentru a clarifica atitudinea acestora pentru formarea unui Regiment Moldovenesc, a unei *unități militare a moldovenilor din Basarabia*". În această perioadă, colonelul C. Brăescu ia legătura cu Comitetele Ostășești ale militarilor moldoveni, susține ideea autonomiei Basarabiei în cadrul Rusiei, aducându-și aportul personal în această problemă. În mai 1917, a preluat comanda Regimentului 8 de ulani Voznesensk. În perioada activizării acțiunilor bolșevice în Chișinău (decembrie 1917-ianuarie 1918), nu s-a implicat în restabilirea ordinii publice, nu a susținut unitățile militare revoluționare.

Când Sfatul Țării a abordat problema *naționalizării trupelor militare moldovenești*, a fost primul care s-a oferit să-și asume această răspundere. S-a dedicat Armatei Moldovenești cu cunoștințele și experiența din domeniul militar. A solicitat Comandamentul Armatei Ruse să fie concediat din funcția de comandant de Regiment ca să fie pus la dispoziția Sfatului Țării, care l-a numit Comandant al Regimentului Moldovenesc de Cavalerie.

În cel de-al doilea guvern al Republicii Democrate Moldovenești, sub conducerea lui Daniel Ciugureanu, din 19 ianuarie 1918, colonelul Constantin Brăescu a fost numit Director General al Departamentului de Război.

După 24 ianuarie 1918, Directoratul General pentru Probleme Militare și Maritime a fost transformat în *Minister de Război*, funcția de *ministru* fiindu-i atribuită colonelului C. Brăescu, mai târziu avansat în gradul de *general maior*. Noul Minister de Război a continuat activitatea de formare a armatei naționale, de organizare a Statului Major al Armatei, de completare a locurilor vacante cu ofițeri basarabeni cu experiența frontului și a războiului. Comunicările și rapoartele între unitățile militare se făceau în limba rusă. Armata era în organizare, era nevoie de timp de pregătire și instruire, iar colaborarea cu armata română nu exista. Într-un interviu din presa vremii, C. Brăescu spunea: "... în viitorul apropiat va fi creată o comisie din reprezentanții Franței și României care să înceapă pregătirile pentru

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

crearea unui Corp de Armată Moldovenesc.” Conform relatărilor ministrului, unitățile militare urmau să fie compuse numai din cetățeni moldoveni. După scenariul conceput de generalul C. Brăescu, *armata română trebuie să curețe teritoriul Basarabiei de bolșevici*, să stabilească posturi de frontieră pe Nistru, după care să părăsească teritoriul Republicii Moldovenești, deoarece ”... *funcțiile ei vor fi preluate în întregime de unitățile naționale*”. Dar, după cum demonstrează evoluția ulterioară a evenimentelor, acest proiect nu a putut fi realizat. Nu a fost adeptul intrării Armatei române în Basarabia, deoarece regimentele moldovenești și cohorțele trebuie singure să-și rezolve problemele cu bolșevicii. Concepție și decizie greșită pentru acea perioadă.

La 31 ianuarie 1918, ministrul Constantin Brăescu declara în Sfatul Țării: ”...*Comenzile militare se vor da deocamdată în limba rusă, iar mai apoi în moldovenește. Unitățile trebuie create după principiul național și dacă Sfatul Țării va adopta hotărârea ca limba moldovenească să fie comună pentru toate naționalitățile, atunci ea va fi prezentă în toate unitățile*”. Ministerul condus de generalul C. Brăescu nu a efectuat schimbări esențiale sau reforme radicale în armată, generalul era principal și controversat.

A deținut funcția de ministru până la Unirea din 27 martie 1918. După demobilizarea din Armata Republicii Democratice Moldovenești, trece, cu gradul de general, în armata activă română, fiind un timp comandant al trupelor teritoriale din Basarabia. Din 1920 este trecut în rezervă, a ocupat *funcțiile de inspector al Cercurilor de recrutare din Basarabia, apoi inspector al Departamentului de pensii, președintele Ligii ”Fiilor lui Ștefan cel Mare”, președinte al Asociației Invalizilor, ofițerilor veterani de război.*

Din cauza bolilor, rănilor de război și a unor probleme personale avute cu autoritățile locale, moare subit în data de 15 martie 1928.

Pentru meritele sale a primit Distincții militare: *Ordinul Sf. Gheorghe cl. III, IV; Sf. Ana cl. III; Sf. Vladimir cl. IV; Medalia Ferdinand I, ș.a. medalii jubiliare.*

Autor : col (r), conf.univ., dr.Anatol Munteanu,
membru Academia Oamenilor de Știință din România

Bibliografie

- 1.A.N.R.M., f.88, inv.1,2, d.339, d.302
- 2.N.Stoicescu. Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova, București, 1871.
- 3.Gh.Bezviconi, Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru, București, 1943, vol.II
- 4.Gh.Bezviconi, Arhondologia Basarabiei. Din trecutul nostru, 1934, nr.7-8.

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

5. Informațiile referitoare la studiile și cariera militară a lui Constantin Brăescu au fost extrase din schița biografică K.P. Broesko, publicat în organul legislativului basarabean Sfatul Țării (ediția în limba rusă), nr.27 din 6 februarie 1918, precum și din Dosarele militare. Arhiva Pitești.

6. Gh. Andronachi, "Albumul Basarabiei. În jurul marelui eveniment al Unirii", Chișinău, 1933.

7. Dinu Poștarencu, Constantin Brăescu, Destin românesc, Chișinău, 2007.